

HÁSKÓLINN Á BIFRÖST

BIFRÖST UNIVERSITY

HÁSKÓLINN Á BIFRÖST
BIFRÖST UNIVERSITY

Vinnuréttardagurinn 14. október 2010

Elín Blöndal, prófessor
Stéttarfélag og Evrópusamvinna

Stéttarfélag

- Hlutverk og viðfangsefni
- „Grunneining“ á vinnumarkaði
- Samningsréttur/verkfallsréttur
- Kjarasamningar: lágmarkskjör
- Réttindabarátta – réttindagæsla
- Trúnaðarmenn
- Hverju hefur EES-samningurinn breytt?

Stéttarfélög og EES

Skoðum þrjá meginpunkta:

- Hvaða EES-reglur hafa helst þýðingu fyrir stéttarfélög og viðfangsefni þeirra?
- Áhrif /aðkoma stéttarfélaganna að innleiðingu EES-reglna
 - Þ.e. sem þegar orðnar hluti af EES-samningnum
- Áhrif samtaka launafólks á reglur í mótun á vettvangi ESB

Hvað breyttist með EES-samningnum?

- Reglur um frjálsa för launafólks, 28. – 30. gr.
 - Gerðir (tilskipanir/reglugerðir) í V. viðauka við EES-samninginn
- Reglur félagsmálakaflans, 66-71. gr:
 - Vinnuréttur
 - Vinnuvernd
 - Jafnrétti kynjanna
 - Stuðla að skoðanaskiptum aðila vinnumarkaðarins á Evrópuvísu
 - Gerðir (tilskipanir/reglugerðir) í XVIII. viðauka við EES-samninginn
- Ekki reglur um stéttarfélög og vinnudeilur; ekki um félagafrelsi, kjarasamninga eða eða verkfallsrétt

Reglur EES-samningsins – þýðing fyrir stéttarfélög

- Hvaða reglur (á grundvelli) EES-samningsins hafa þýðingu fyrir stéttarfélög hér á landi?
- Reglur sem hafa mikla þýðingu:
 - Frjáls för launafólks
 - Starfsmenn sem starfa tímabundið hér á landi v. þjónustuviðskipta
 - Aðilaskipti að fyrirtækjum
- Reglur sem hafa minni þýðingu:
 - Evrópsk samstarfsráð
 - Aðild starfsmanna að Evrópskum samvinnufélögum
 - Aðild starfsmanna að Evrópufélögum

Reglur EES-samningsins – þýðing fyrir stéttarfélög

- Sumar reglur eru þess eðlis að þær gera ráð fyrir framkvæmd/útfærslu aðila vinnumarkaðarins:
 - Vinnutímareglur
 - Upplýsingar og samráð
- Aðrar gera ráð fyrir tilteknu hlutverki fulltrúa starfsmanna (trúnaðarmanna stéttarfélaganna):
 - Aðilaskipti að fyrirtækjum
 - Hópuppsagnir
- En einn flokkurinn er hlutlaus(ari) gagnvart hlutverki stéttarfélaga, en hefur samt þýðingu:
 - Vernd starfsmanna við gjaldþrot vinnuveitanda

Innleiðing EES-reglna

- Aðkoma stéttarféлага /stéttarfélagasambanda að setningu nýrra reglna á sviði EES-réttar hér á landi
 - Þ.e. reglna sem eru orðnar hluti af EES-samningnum
- Samráð stjórnvalda (félagsmálaráðuneyti)
 - Formlegt/óformlegt samráð
- Innleiðing með kjarasamningum?
 - Heimilt, en aðildarríkin ábyrgjast rétta innleiðingu
 - 1. gr. laga nr. 55/1980

Innleiðing EES-gerða

- EES-gerðir hafa almennt ekki verið innleiddar (eingöngu) með kjarasamningum hér á landi
 - Sbr. þó reglur um skyldu vinnuveitanda til að skýra starfsmönnum frá samningsskilmálum/ráðningafyrirkomulagi
- Stundum löggjöf & kjarasamningar
 - Sbr. t.d. vinnutímareglur og reglur um upplýsingar og samráð

Stéttarfélög og EES

- Áhrif samtaka launafólks á reglur í mótun á vettvangi ESB
 - Ekki bein ákvæði um í EES-samningnum
 - Víðtæk ákvæði hins vegar í stofnsáttmála ESB (TFEU), sbr. 152., 154. og 155. gr.
 - Samráð við samtök atvinnurekenda og launafólks á Evrópuvísu áður en tillögur að nýrri löggjöf lagðar fram
 - Samtökin geta tekið að sér gerð samninga um efnið
 - Verður síðan að EES-löggjöf, eða
 - áfram í samningsformi – innleitt þannig

Niðurstöður

- **Að því marki sem við getum dregið ályktanir af framansögðu er hægt að segja að:**
 - EES-samningurinn hefur breytt því að einhverju leyti og haft áhrif á það hvaða réttindi stéttarfélög/ sambönd þeirra fást við að verja
 - EES reglur á sviði vinnuréttar (í víðtækari skilningi) hafa þó mismikla þýðingu
 - Almennt hafa EES-tilskipanir ekki verið innleiddar með kjarasamningum hér á landi, þrátt fyrir ríka kjarasamningshefð – það viðhorf að innleiða aðeins lágmarksreglur getur hafa haft þar áhrif
 - Heildarsamtök, s.s. ASÍ, sem eiga aðild að samningaviðræðum á Evrópuvísu hafa tækifæri til að hafa áhrif á löggjöf í mótun hjá Evrópusambandinu langt umfram það sem fjallað er um í EES-samningnum